

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа «Центральний методичний кабінет підготовки
молодших спеціалістів Міністерства охорони здоров'я України»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник Міністра охорони
здоров'я України

О. Лінчевський

«20» січня 2017 р.

ПОГОДЖУЮ

Директор Державної установи
«Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів
МОЗ України»

Т. Чернишенко

«20» січня 2017 р.

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ПІДГОТОВКА ТА МЕДИЦИНА
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»**

для студентів медичних училищ, коледжів, інститутів медсестринства
зі спеціальності «Медсестринство», спеціалізації «Лікувальна справа»

Київ

2017 рік

ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ПІДГОТОВКА ТА МЕДИЦИНА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Укладачі:

Т.М. Гут — викладач військово-медичної підготовки вищої категорії Кіровоградського медичного коледжу ім. Є.Й. Мухіна, викладач-методист, відмінник освіти України, капітан медичної служби;

А.М. Матвеев — викладач I категорії Вінницького медичного коледжу ім. Д.К. Заболотного, підполковник медичної служби у відставці;

Д.В. Ковида — викладач кафедри організації медичного забезпечення військ Української військово-медичної академії.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні хірургічно-акушерської циклової комісії (протокол №1 від 05 вересня 2016 р.) та організаційно-методичної ради Кіровоградського медичного коледжу ім. Є.Й. Мухіна (протокол №1 від 06 вересня 2016 р.) та циклової комісії хірургічних дисциплін (протокол №4 від 19 листопада 2014 р.) Вінницького медичного коледжу ім. Д.К. Заболотного.

Рецензенти:

Ю.В. Рум'янцев – Заступник начальника Української військово-медичної академії з навчальної роботи, начальний військово-медичного інституту, доктор медичних наук, професор.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни “Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій” складено для медичних училищ, коледжів, інститутів медсестринства зі спеціальності 5.12010101 “Лікувальна справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН і МОЗ України.

Актуальність вивчення предмета зумовлена змінами, які почали відбуватися внаслідок реорганізації Збройних сил України, та накопичення матеріалів з досвіту роботи військово-медичної служби та узагальнення тактики ведення бойових дій.

У локальних конфліктах, під час надзвичайних ситуацій у мирний та воєнний час важлива роль у своєчасному та якісному наданні медичної допомоги пораненим та хворим належить молодшим спеціалістам із медичною освітою, тому вивчення дисципліни “Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій” студентами медичних коледжів та училищ має велике значення.

Наскільки своєчасно, правильно й чітко буде надано домедичну та долікарську (фельдшерську) допомогу, настільки кращими будуть шанси щодо збереження життя та успішного лікування поранених і хворих на подальших етапах медичної евакуації. Медична служба Збройних сил України, Українська Військово-медична академія упродовж 2015 року розробили і прийняли низку СТАНДАРТІВ медичної допомоги пораненим на догоспітальному етапі. Основні серед них: Стандарт підготовки військовослужбовця з тактичної медицини і Стандарт фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї). Зазначені стандарти змінили технології надання медичної допомоги, оснащення військовослужбовця й усіх медичних працівників та вимоги до їх фахової підготовки. Загальні принципи, вимоги, положення стандартів забезпечення тактичної медицини враховані в даній програмі і передбачаються для відпрацювання і фахової підготовки молодших медичних спеціалістів.

Навчальним планом для вивчення дисципліни передбачено 81 год, з них лекцій — 9 год, практичних занять — 40 год, самостійної позааудиторної роботи — 32 год.

Програмою передбачено, що усі питання військово-медичної підготовки та медицини надзвичайних ситуацій вивчаються з урахуванням знань і практичних навичок, отриманих студентами з інших навчальних дисциплін, насамперед з анатомії та фізіології людини, хірургії, терапії, фармакології, гігієни, епідеміології та інфекційних хвороб.

Дисципліна “Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій” складається з лекцій, навчальної практики під керівництвом викладача й самостійної позааудиторної роботи студентів.

На заняттях з навчальної практики особливу увагу необхідно приділяти питанням надання домедичної допомоги пораненим і ураженим на полі бою та долікарської (фельдшерської) допомоги у медичному пункті батальйону (МПБ).

Викладач повинен виділяти головне у змісті навчального матеріалу, уникати зайвих подробиць, другорядної інформації, що не має відношення до діяльності фельдшерів медичної служби Збройних Сил України.

Самостійна робота студентів планується і забезпечується відповідно до основних положень “Організації навчального процесу у вищих закладах освіти”, затверджених Міністерством освіти України.

Друга частина дисципліни — медицина катастроф вивчається згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2001р № 827 “Про затвердження Положення про Державну службу медицини катастроф”. Внаслідок поступального розвитку суспільства в другій половині ХХ та на початку ХХІ ст. позитивні, на перший погляд, зміни в забезпеченні рівня життя людини призвели до підвищення ризику її здоров'я й існування людства взагалі. Ще століття тому основними чинниками масової загибелі людей у мирний час були несприятливі для людини природні та біолого-соціальні катаклізми: землетруси, урагани, інфекційні захворювання тощо. Значимість їх не знижується й зараз,

оскільки тяжкість наслідків природних катаклізмів зросла в останні десятиліття в 7—8 разів порівняно з минулим століттям.

Проте останніми роками в структурі надзвичайних ситуацій відзначається підвищення частки техногенних катастроф, яка сягає 85 % від загальної їх кількості.

У зв'язку з цим у підготовці фахівців, зокрема фельдшерів, відповідно до сучасних вимог і завдань, які стоять перед вищими медичними навчальними закладами I—III рівнів акредитації, є формування знань і навичок надання невідкладної медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях.

Навчальний матеріал має подаватися з використанням ілюстративних засобів (таблиць, макетів, фільмів, слайдів, мультимедіа тощо), ситуаційних задач, прикладів з практики, літератури.

Список рекомендованої літератури складено з урахуванням актуальності та досвіду, набутого службою екстреної медичної допомоги в осередках надзвичайних ситуацій.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- керівні документи, що регламентують організацію та проведення підготовки військовослужбовців з тактичної медицини;
- основні завдання та організаційну структуру роти, батареї, батальйону, дивізіону, відповідної бригади;
- функціональні обов'язки санітарного інструктора роти (батареї);
- табельні індивідуальні та групові засоби медичного оснащення (до рівня медичного пункту батальйону включно), їх призначення і застосування;
- організацію проведення і засоби санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів в підрозділі, на місці його розташування та у осередках надзвичайних ситуацій;
- основні принципи, правила та алгоритми надання домедичної допомоги в секторі обстрілу, секторі укриття при веденні бойових дій та у міжбойовий період, відповідно до діючих **стандартів** і протоколів;
- способи відтягування, перенесення, переміщення пораненого з сектору обстрілу в сектор укриття;
- основні принципи сортування поранених та алгоритм його проведення при виникненні санітарних втрат, в т.ч. масових;
- основні принципи медичної допомоги при бойовому стресі, заходи профілактики бойової втоми, посттравматичного стресового розладу;
- основи ведення медичної облікової і звітної документації, правила заповнення медичної інформаційної картки;
- методику викладання та тематику занять з підготовки військовослужбовців з тактичної медицини;
- основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час;
- основи організації лікувально-евакуаційних заходів у військах;
- основи воєнної патології поранень та уражень;
- завдання та структуру організації Державної служби медицини катастроф, заклади та рухомі формування служби, обсяг роботи фельдшера у складі бригад екстреної медичної допомоги та рятувальних загонів;
- причини виникнення та класифікацію надзвичайних ситуацій, особливості та медико-тактичні характеристики різного виду аварій, стихійних лих, принципи захисту населення від уражаючих факторів екстрених ситуацій та при застосуванні сучасної зброї;
- принципи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в системі Державної служби медицини катастроф;
- особливості організації лікувально-евакуаційних заходів в осередках масового ураження;

- принципи надання медичної допомоги постраждалим внаслідок аварії на радіаційно небезпечних об'єктах, одиниці виміру радіоактивності та йонізуючого випромінювання (дозиметричний контроль), клінічну класифікацію променевої хвороби;
- типові синдроми отруєнь та обсяг домедичної допомоги при ураженні сильнодіючими отруйними речовинами, антидоти та їх використання;
- класифікацію та характеристику стихійних лих, принципи надання невідкладної допомоги в районі стихійних лих;
- основи організації захисту хворих та персоналу лікувально-профілактичних установ у надзвичайних ситуаціях;
- організацію і засоби санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів у надзвичайних ситуаціях.

Студенти повинні вміти:

- застосовувати табельні індивідуальні та групові засоби медичного оснащення;
- організувати та надавати домедичну та долікарську (фельдшерську) допомогу пораненим та ураженим в обсязі наведених у **стандарті** алгоритмів, застосовуючи наявні медичні засоби в умовах бойової обстановки;
- організувати медичне забезпечення роти в різних видах бойових дій;
- організувати та забезпечувати відтягування, перенесення, переміщення пораненого різними способами із сектору обстрілу в сектор укриття (евакуації);
- організувати завантаження та розвантаження поранених і уражених в санітарний транспорт;
- організувати та забезпечувати витягування поранених і уражених із бойових транспортних засобів;
- організувати та проводити сортування поранених при виникненні санітарних втрат (в т.ч. масових) відповідно до алгоритму;
- надавати домедичну та долікарську (фельдшерську) допомогу при бойовому стресі, проводити профілактику бойової втоми, посттравматичного стресового розладу;
- заповнювати та вести облікову і звітну документацію, медичну інформаційну картку;
- визначати характер і ступінь тяжкості поранень та уражень ядерною, хімічною і біологічною (бактеріологічною) зброєю;
- організувати та проводити заняття з підготовки військовослужбовців роти (батареї) з тактичної медицини;
- проводити санітарно-гігієнічні і протиепідемічні заходи у підрозділі (у місці його розташування та при переміщенні);
- надавати домедичну та долікарську (фельдшерську) допомогу пораненим і ураженим в умовах бойової обстановки;
- організувати медичне забезпечення роти та батальйону в різних видах бойових дій;
- надавати домедичну та долікарську (фельдшерську) допомогу в осередках надзвичайних ситуацій у мирний та воєнний час;
- користуватися засобами індивідуального і колективного захисту, а також засобами індивідуального медичного оснащення;
- проводити медичне сортування та евакуацію потерпілих в осередках масового ураження;
- працювати з приладами хімічної розвідки та дозиметричного контролю;

- проводити санітарну (спеціальну) обробку потерпілих та об'єктів навколишнього середовища в осередках хімічного, радіаційного і бактеріологічного ураження;
- надавати домедичну та долікарську (фельдшерську) допомогу у разі отруєння сильнодіючими отруйними речовинами;
- працювати в складі бригад і загонів екстреної медичної допомоги в осередках масового ураження.

Студенти мають бути поінформовані про:

- умови діяльності медичної служби Збройних сил у сучасній війні;
- організацію харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу;
- уражаючу дію сучасної зброї;
- величину та структуру імовірних санітарних втрат у зоні локальних бойових дій;
- загальну організацію медичного забезпечення військ у воєнний час;
- екологічну обстановку на території України, регіону та імовірні аварії й катастрофи;
- практику проведення пошукових та аварійно-рятувальних робіт службами екстреної допомоги в інших країнах;
- досвід роботи служби екстреної медичної допомоги під час ліквідації наслідків великомасштабних надзвичайних ситуацій різного походження.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Теми	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
	Частина I. Військово-медична підготовка				
	Розділ 1. Основи організації медичного забезпечення військ				
1	Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та імовірні санітарні втрати. Характеристика санітарних втрат у зоні АТО.	2	2	—	—
2	Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ. Особливості проведення лікувально-евакуаційних заходів у зоні АТО.	2	2	—	—
3	Організація надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора. Особливості надання медичної допомоги військовим у зоні проведення АТО.	4	—	2	2
4	Організація надання долікарської допомоги пораненим і ураженим у медичному пункті батальйону (МПБ).	2	—	2	—
5	Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях. Медичне забезпечення бойових підрозділів під час проведення локальних бойових конфліктів(АТО).	2	2	—	—
6	Організація надання медичної допомоги пораненим і хворим у медичній роті механізованої бригади. Військовий мобільний госпіталь.	2	—	—	2
	Розділ 2. Забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час				
7	Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час. Особливості забезпечення медичним майном і технікою в зоні проведення АТО.	6	—	4	2
	Розділ 3. Основи воєнно-польової хірургії				
8	Заходи домедичної та долікарської допомоги потерпілим хірургічного профілю. Надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах.	4	—	4	—
9	Особливості вогнепальних ран. Крововтрата. Біль. Контроль болю. Особливості поранень військовослужбовців у зоні проведення АТО. Мінно-вибухова травма. Політравма. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Опікова травма. Відмороження (обмороження), замерзання. Домедична та долікарська допомога.	6	—	4	2
	Розділ 4. Основи воєнно-польової терапії				
10	Поняття про воєнно-польову терапію. Завдання та зміст ВПТ. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання допомоги в бойових та небойових умовах. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.	4	—	4	—
11	Поняття про зброю масового ураження. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин. Механізм дії. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами. Техніка безпеки.	6	—	4	2

	Розділ 5. Основи військової гігієни				
12	Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах. Особиста гігієна військовослужбовців. Лазнево-пральне обслуговування. Термінове поховання загиблих.	4	1	1	2
13	Гігієна розташування та пересування військ. Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ. Особливості розташування військових у зоні проведення АТО.	3	—	1	2
14	Гігієна харчування особового складу військ. Забезпечення харчування у зоні локальних бойових конфліктів. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу.	3	—	1	2
15	Гігієна польового водопостачання. Організація водопостачання у зоні АТО.	3	—	1	2
	Розділ 6. Основи військової епідеміології				
16	Завдання та основи протиепідемічного захисту військ. Протиепідемічний захист в умовах застосування біологічної (бактеріологічної) зброї.	3	1	—	2
17	Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів. Протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.	2	—	2	—
	Частина II. Медицина надзвичайних ситуацій				
	Розділ 7. Завдання та основи організації медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях				
18	Організація захисту населення у надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.	4	—	1	3
19	Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.	3	1	1	1
	Розділ 8. Транспортні катастрофи				
20	Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.	3	—	1	2
	Розділ 9. Техногенні катастрофи				
21	Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Техніка безпеки.	3	—	1	2
22	Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.	3	—	1	2
	Розділ 10. Стихійні лиха				
23	Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт. Медична допомога в районах стихійних лих.	3	—	1	2
	Розділ 11. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи у осередках надзвичайних ситуацій				
24	Організація санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів при надзвичайних ситуаціях. Зміст і організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках. Диференційованих заходів.	4	—	4	—
	Усього	81	9	40	32

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Склад, підпорядкування, оснащення та забезпечення медичного пункту механізованого (танкового) батальйону.
2. Склад, підпорядкування оснащення та забезпечення механізованої роти (батареї).
3. Обов'язки, підпорядкування, оснащення та забезпечення санітарного інструктора роти.
4. Організація роботи санітарного інструктора роти (батареї) в різних видах бойових дій.
Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1).
5. Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час.
6. Основи воєнно-польової хірургії. Роль само- та взаємодопомоги у сучасному бою.
7. Характеристика санітарних втрат в зоні АТО.
8. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Термічні опіки. Відмороження.
9. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання домедичної допомоги в бойових та не бойових умовах.
10. Основи воєнно-польової терапії.
11. Завдання та зміст ВПТ. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження.
12. Особливості хімічної зброї. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами.
13. Роль фельдшера в проведенні лікувально-евакуаційних заходів у зоні локальних бойових конфліктів.
14. Основи військової гігієни. Гігієна розташування та пересування військ. Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ.
15. Гігієна польового водопостачання військ.
16. Принципи, переваги та основні недоліки харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу.
17. Завдання та основи протиепідемічного захисту військ.
18. Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів, протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.
19. Протиепідемічний захист військ в умовах застосування ворогом біологічної зброї.
20. Організація захисту населення в надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.
21. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.
22. Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.
23. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика.
24. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.
25. Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактична характеристика. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних та невідкладних робіт, медична допомога в районах стихійних лих.
26. Екстрена медична допомога при масових ураженнях у мирний і воєнний час. Основні принципи і способи захисту населення при масових ураженнях у надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру.
27. Організація санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів у надзвичайних ситуаціях. Зміст та організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках.

ЗМІСТ

Частина I. Військово-медична підготовка

Розділ 1. Основи організації медичного забезпечення військ

Тема 1. Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та санітарні втрати. Характеристика санітарних втрат у зоні проведення АТО.

Лекція

Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час, їх зміст і значення.

Організаційна структура медичної служби Збройних сил України.

Поняття про загальні втрати особового складу військ. Визначення і класифікація санітарних втрат, їх характеристика. Величина санітарних втрат, фактори, які впливають на їх розміри. Сучасна структура санітарних втрат, її залежність від зброї, яку використовує ворог. Коротка характеристика сучасної зброї. Вплив величини і структури санітарних втрат на організацію медичного забезпечення військ.

Характеристика санітарних втрат у зоні проведення АТО.

Тема 2. Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ. Особливості проведення лікувально-евакуаційних заходів у зоні проведення АТО. Техніка безпеки.

Лекція

Лікувально-евакуаційне забезпечення військ.

Головні етапи розвитку системи лікувально-евакуаційного забезпечення. Сутність сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення, її принципи.

Поняття про етап медичної евакуації, завдання, які він виконує, вимоги до розгортання та принципова схема його розгортання.

Види і обсяг медичної допомоги. Заходи домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги.

Медичне сортування. Організація та принципи медичного сортування поранених і хворих. Порядок заповнення форми 100.

Медична евакуація. Мета та порядок її проведення. Роль фельдшера в проведенні лікувально-евакуаційних заходів у військах.

Особливості лікувально-евакуаційного забезпечення військ у зоні проведення АТО.

Техніка безпеки.

Роль фельдшера в проведенні лікувально-евакуаційних заходів у зоні АТО.

Тема 3. Організація надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора. Особливості надання медичної допомоги військовим у зоні проведення АТО.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Розшук поранених на полі бою. Способи наближення стрільців-санітарів та санітарного інструктора до поранених залежно від умов місцевості, погоди, часу доби та характеру бойової обстановки.

Надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Способи відтягування поранених і винесення їх з поля бою в укриття (гнізда поранених).

Медико-тактична характеристика індивідуальних засобів медичного оснащення

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

- ✓ аптечка медична загальновійськова індивідуальна;
- ✓ індивідуальний протихімічний пакет;
- ✓ багатофункціональний перев'язувальний пакет -БПП (пакет перев'язувальний індивідуальний-ППП);
- ✓ багатофункціональний перев'язувальний бандаж – Ізраїльський бандаж (Israeli bandage); The emergency bandage (hemorrhage control compression bandage);
- ✓ засоби для знезараження води: аквасепт, пантоцид
- ✓ назофарингіальний повітровід;
- ✓ шприц тьюбик;
- ✓ оклюзійні самоклеючі плівки:
 - Ейч енд Ейч Вунд Сіл Кіт (H&N Wound Seal Kit),
 - Гало Чест Сіл (Halo Chest Seal);
- ✓ клапані оклюзійні пов'язки:
 - оклюзійна пов'язка BCS (Bolin Chest Seal)
 - оклюзійна пов'язка ACS (Asherman Chest Seal)

Медико-тактична характеристика групових засобів медичного оснащення

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

- ✓ наплічник медичний (НМ) – для забезпечення домедичної допомоги санітарним інструктором;
- ✓ багатофункціональний перев'язувальний бандаж SURV;
- ✓ пов'язки на основі гідрогелю: AQUA-GEL, BURNSHIELD Hydrogel, WATER-JEL Burn dress;
- ✓ серветки спиртові-TROGE SEPT;
- ✓ канюля внутрішньовенна з ін'єкційним портом G18;
- ✓ засіб для переливання інфузійних розчинів одноразового використання;
- ✓ декомпресійна голка ARS Needle Kit, H&N Needle Decompression Kit
- ✓ комірць Шанца;
- ✓ шина SAM;
- ✓ шина з витяжкою Kendrick;
- ✓ грілка хімічна: термопакет самонагрівний, грілка-пакет само нагрівна;
- ✓ термометр медичний електронний;
- ✓ пульсоксиметр;
- ✓ ліхтарик очний;
- ✓ накидка медична (термопокривало) MEDLINE;
- ✓ носі м'які;
- ✓ носі волокуші SCEDKO;
- ✓ носі TALON;
 - ✓ носі уніфіковані санітарні вітчизняні;
 - ✓ носі іммобілізаційні вакуумні;
- ✓ орофарингеальний повітровід J-подібний пластиковий.

Практичні навички:

- наближення до поранених різними способами (переповзання по-пластунськи, переповзання навколішки, перебігання, ходьба/біг);
- гасіння палаючого обмундирування та запалювальних сумішей;
- відтягування поранених з поля бою в укриття однією особою (в положенні лежачи, в положенні стоячи, способом «Рятувальний хват» або «Дай свій годинник», на спині, на стегні);

- відтягування поранених з поля бою в укриття двома особами (на руках, на санітарних та імпровізованих ношах);
- відтягування поранених із бронетанкової техніки та інших місць їх перебування за допомогою лямки медичної спеціальної Ш-4;
- винесення поранених з поля бою одним санітаром за допомогою лямки медичної носильної (складеною кільцем і вісімкою);
- відпрацювання навичок використання індивідуальних та групових засобів медичного забезпечення за вимогами Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї), затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1);

Самостійна робота

Роль само- та взаємодопомоги в сучасному бою;
 Позначення місць укриття та зосередження поранених.
 Медико-тактична характеристика засобів медичного захисту:

- сумка медична військова;
- лямка медична носильна;
- лямка медична спеціальна;
- шолом для поранених у голову.

Тема 4. Організація надання долікарської (фельдшерської) допомоги пораненим і ураженим у медичному пункті батальйону (МПБ).

Навчальна практика під керівництвом викладача

Завдання, особовий склад і оснащення медичного пункту батальйону.
 Обов'язки фельдшера батальйону — начальника медичного пункту батальйону.
 Заходи долікарської (фельдшерської) медичної допомоги.

Медико-тактична характеристика комплектів для надання долікарської (фельдшерської) медичної допомоги.

Практичні навички:

- накладання комірця Шанца;
- накладання шини SAM;
- накладання шини Kendrick;
- накладання транспортної шини Дітерікса;
- накладання транспортних шин Крамера, фанерної і для підборіддя.
- проведення ШВЛ.
- застосування назофарингеальних повітроводів 24FR, 26FR, 28FR, 32FR;
- застосування повітровода ротового J-подібного пластикового.

Тема 5. Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях. Медичне забезпечення бойових підрозділів під час проведення локальних бойових конфліктів.

Лекція

Поняття про організаційну структуру Збройних сил України.
 Військові підрозділи, частини, з'єднання та об'єднання сухопутних військ ЗСУ.
 Види загальновійськового бою.
 Умови діяльності медичної служби в наступальному та оборонному боях.
 Поняття про побудову оборони роти (ротний опорний пункт).
 Поняття про бойовий порядок роти в наступальному бою.

Організація роботи стрільців-санітарів взводів та санітарного інструктора роти з проведення заходів медичного забезпечення роти в оборонному бою та проведення лікувально-евакуаційних заходів у ході наступального бою.

Призначення та організація роботи медичного поста роти (МПП).

Організаційна структура механізованого батальйону.

Організація медичного забезпечення механізованого батальйону в оборонному та наступальному боях.

Поняття про бойовий порядок механізованого батальйону в наступі.

Поняття про побудову оборони механізованого батальйону.

Медичний пункт батальйону (МПБ): завдання, організаційна структура та оснащення. Організація роботи МПБ в оборонному бою. Організація евакуації поранених і хворих із рот та надання їм долікарської (фельдшерської) допомоги в МПБ.

Особливості медичного забезпечення бойових підрозділів у зоні проведення АТО.

Тема 6. Організація надання медичної допомоги пораненим і хворим у медичній роті механізованої бригади. Військовий мобільний госпіталь.

Самостійна робота

Завдання та організація медичної служби механізованої бригади.

Організаційна структура медичної служби механізованої бригади.

Призначення, завдання, організаційно-штатна структура медичної роти бригади.

Порядок розгортання медичної роти.

Організація надання медичної допомоги у військовому мобільному госпіталі.

Розділ 2. Забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час

Тема 7. Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час. Особливості забезпечення медичним майном і технікою в зоні проведення локальних бойових конфліктів (АТО).

Навчальна практика під керівництвом викладача

Медичне майно, його класифікація та характеристика за призначенням.

Поняття про комплект медичного майна.

Загальна медико-тактична характеристика комплектів медичного майна для оснащення медичного пункту батальйону. Зберігання і оновлення медичного майна в комплектах.

Санітарно-господарське майно медичного пункту батальйону.

Медико-тактична характеристика технічних засобів, рухомих медичних і санітарних установок, типового медичного устаткування, медичних наметів, які використовуються при розгортанні медичного пункту батальйону (МПБ).

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1)

Практичні навички:

- користування:
 - багатофункціональними перев'язувальними биндами 4", 6", 12";
 - індивідуальним перев'язувальним пакетом стерильним першої допомоги із гумовою оболонкою;
- відновлення прохідності дихальних шляхів (методом закидання голови і підняття підборіддя);
- техніка введення назофарингіального повітровода;
- техніка переведення пораненого в стабільне положення;
- техніка накладання спеціальної оклюзійної пов'язки;

- техніка накладання транспортних шин: SAM, Kendrick, Дітерікса, Крамера, фанерної і для підборіддя комірця Шанца.

Самостійна робота

Медичне постачання Збройних Сил України, його зміст, завдання і принципи.

Основні завдання медичної служби щодо забезпечення військ медичним майном і технікою у воєнний час. Принципи медичного постачання Збройних сил України.

Норми постачання медичного майна у воєнний час.

Забезпечення медичним майном підрозділів медичної роти механізованої бригади в польових умовах.

Транспорт МПБ механізованого батальйону.

Особливості забезпечення медичним майном і технікою в зоні проведення АТО.

Розділ 3. Основи воєнно-польової хірургії

Тема 8. Заходи домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги потерпілим хірургічного профілю. Надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах

Навчальна практика під керівництвом викладача

Обсяг домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги:

- у секторі обстрілу;
- у секторі укриття;
- у секторі евакуації.

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Проведення первинного огляду потерпілого за алгоритмом САВС:

- *C – Critical bleeding (критична кровотеча);*
- *A – Airway (прохідність дихальних шляхів);*
- *B – Breathing (дихання);*
- *C – Circulation (кровообіг).*

Огляд голови, шиї, тулуба, верхніх та нижніх кінцівок

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Заходи домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги при пораненнях:

- витягування уражених з-під завалів, зі сховищ, укриттів, води, бойової техніки;
- гасіння одягу, що горить чи тліє, запалювальних сумішей;
- введення знеболювальних засобів за показаннями;
- усунення асфіксії шляхом звільнення верхніх дихальних шляхів від слизу, крові, сторонніх тіл, надання відповідного положення тілу (у разі западання язика, блювання, значної носової кровотечі) і проведення штучної вентиляції легень (ШВЛ) способом “рот до рота” і “рот до носа”;
- усунення асфіксії шляхом введення назофарингіального повітроводу;
- надягання протигаза під час перебування на зараженій місцевості;
- введення антидотів за показаннями;
- часткова санітарна обробка;
- застосування антибіотиків, протиблювотних засобів;
- правила використання аптечки індивідуальної АМЗІ;

Особливості надання долікарської (фельдшерської) допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах при пораненнях і ураженнях: способи усунення явищ асфіксії; контроль за правильністю і доцільністю накладання джгута; показання для накладання і виправлення неправильно накладених пов'язок; показання для повторного введення знеболювальних засобів, антидотів та

антибіотиків; способи поліпшення транспортної іммобілізації; показання для введення серцево-судинних та інших лікувальних засобів; способи зігрівання поранених і хворих.

Алгоритми надання само- та взаємодопомоги у секторах обстрілу та укриття.

Тимчасова зупинка зовнішньої кровотечі:

- накладанням тугої пов'язки;
- притискуванням артерії пальцями до кісткового виступу;
- максимальним згинанням кінцівки;
- накладанням джгута (турнікету) САТ;
- накладанням гумового джгута типу Есмарха.

Проведення закритого масажу серця.

Контроль за накладеним джгутом. *Відповідно до СТАНДАРТУ І-СТ-3 підготовки військовослужбовця з тактичної медицини (видання 2, 2015р), затвердженого Міністерством оборони України.*

Практичні навички:

- накладання асептичної пов'язки при пораненнях кінцівок, живота, грудної клітки та інших ділянок тіла (використання багатофункціонального перев'язувального бандажу SURV);
- накладання оклюзійної пов'язки при відкритому пневмотораксі (плівкові оклюзійні самоклеючі пов'язки):
 - ✓ Ейч енд Ейч Вунд Сіл Кіт (H&N Wound Seal Kit),
 - ✓ Гало Чест Сіл (Halo Chest Seal);
- клапанні оклюзійні пов'язки:
 - ✓ оклюзійна пов'язка BCS (Bolin Chest Seal)
 - ✓ оклюзійна пов'язка ACS (Asherman Chest Seal)
- техніка застосування декомпресійної голки ARS Needle Kit, H&N Needle Decompression Kit;
- іммобілізація при переломах щелепи;
- тимчасова іммобілізація кінцівок з використанням пов'язок і підручних засобів (імпробізованих шин), шин SAM та Kendrick;
- засвоїти та відпрацювати алгоритм долікарської(фельдшерської) допомоги при переломах кісток кінцівок *(за Стандартом підготовки санітарного інструктора роти (батареї) – видання 1, 2015р.)*
- ознаки перелому хребта;
- техніка накладання комірця Шанса;
- засвоїти та відпрацювати алгоритм надання домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги при підозрі на ушкодження хребта (сектор укриття, сектор евакуації);
- техніка укладання потерпілого з переломами хребта і шиї на носі;
- засвоїти та відпрацювати алгоритм надання домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги при травмі живота (сектор укриття, сектор евакуації);
- діагностика переломів кісток тазу;
- іммобілізація тазу імпробізованими засобами;
- засвоїти та відпрацювати алгоритми домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги при травмах тазу;
- штучне дихання “з рота до рота”, “з рота до носа” та за допомогою ротового повітровода J-подібного пластикового;
- киснева інгаляція за допомогою інгаляторів КІ-4;
- штучна вентиляція легенів за допомогою апарата мішка Амбу.

Тема 9. Особливості вогнепальних ран. Крововтрата. Біль. Контроль болю. Особливості поранень військовослужбовців у зоні проведення АТО. Мінно-вибухова травма. Політравма. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Опікова травма. Відмороження (обмороження), замерзання. Домедична та долікарська (фельдшерська) допомога.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Крововтрата. Перша медична допомога пораненим.

Біль, контроль болю, надання допомоги при болю. Принципи знеболення.

Причини і частота виникнення травматичного шоку в умовах сучасної війни.

Домедична допомога пораненим у стані травматичного шоку. Зміст протишокових заходів у МПБ.

Визначення, етіологія й патогенез синдрому тривалого здавлювання тканин.

Клініка в різні періоди синдрому. Заходи домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги.

Причини і частота термічних опіків у сучасній війні. Особливості опіків унаслідок дії ядерної зброї та запалювальних сумішей.

Класифікація опіків за глибиною ураження. Патогенез і клініка опікової хвороби. Методи визначення площі опіків у польових умовах.

Візуальне визначення ступеня опіку. Визначення площі опіку за правилом дев'яток (Уоллеса) та правилом долоні (Глумова).

Заходи домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги при опіках.

Відмороження (обмороження), замерзання: періоди, ступені. "Траншейна стопа". Заходи домедичної та долікарської допомоги при обмороженнях. Профілактика та лікування відморожень і замерзань на етапах медичної евакуації.

Організація хірургічної допомоги в зоні проведення АТО.

Практичні навички:

- домедична та долікарська допомога при вогнепальних пораненнях на полі бою;
- домедична та долікарська допомога при пневмотораксі;
- накладання тиснучої пов'язки (ППП);
- накладання джгута типу Ейсмарха;
- накладання турнікету CAT;
- застосування хімічних гемостатиків:
- ✓ на основі **хітозану**: Celox (Целокс); Chito Gauze (Хіто Гауз); Quikclot (КвікКлот);
- ✓ на основі **каоліну**: (контактні гемостатики);
- застосування Z-fold (зет-фолд) бинта;
- проведення тампонування рани;
- оцінка гострого болю за цифровою рейтинговою шкалою;
- алгоритм надання допомоги при болю в секторі укриття та секторі евакуації;
- визначення ступеня тяжкості травматичного шоку;
- заходи невідкладної допомоги при травматичному шоку;
- визначення площі опіків;
- введення знеболювальних препаратів;
- ✓ накладання асептичних пов'язок на опікову поверхню: гідрогелеві пов'язки AQUA-GEL, BURNSHIELD Hydrogel, WATER-JEL Burn dress;
- вирішення завдань щодо надання долікарської допомоги при розвитку травматичного шоку, термічних опіках, синдрому тривалого здавлювання тканин, обмороженнях;
- профілактика та надання допомоги при відмороженнях.

Самостійна робота

Причини й частота виникнення травматичного шоку в умовах сучасної війни. Етіологія й патогенез синдрому травматичного токсикозу.

Причини й частота термічних опіків у сучасній війні. Опіки дихальних шляхів.

Профілактика відморожень у військах.

Міно-вибухова травма.

Особливості поранень в зоні проведення АТО.

Розділ 4. Основи воєнно-польової терапії

Тема 10. Поняття про воєнно-польову терапію. Завдання та зміст ВПТ. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання допомоги в бойових та небойових умовах. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Воєнно-польова терапія. Її зміст та завдання.

Бойовий стрес та бойова втома. Основні принципи роботи з бойовим стресом. Критерії бойового стресу легкого та важкого ступеню. Домедична та долікарська (фельдшерська) допомога. Профілактика бойового стресу та посттравматичного стресового розладу. Робота з сім'ями комбатантів.

Отруєння алкоголем та його сурогатами. Профілактика зловживання алкоголем.

Психогігієна спілкування з мирним населенням у зонах локальних бойових конфліктів.

Судомний синдром. Клонічні та тонічні судоми, причини їх розвитку.

Домедична та долікарська (фельдшерська) допомога при судомному синдромі.

Практичні навички:

- оцінити стан постраждалого за алгоритмом *SABC*;
- засвоїти алгоритм надання допомоги при розладах поведінки (за стандартом підготовки санітарного інструктора роти (батареї) – видання 1, 2015р.)
- звільнення ротової порожнини від інородних тіл;
- запобігання аспірації;
- забезпечення прохідності верхніх дихальних шляхів;
- введення назофарингіального повітроводу;
- забезпечення надійного судинного доступу шляхом катетеризації периферичної вени;
- введення діазепаму в/в.

Тема 11. Поняття про зброю масового ураження. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин. Механізм дії. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами. Техніка безпеки.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження.

Уражаючі фактори ядерної зброї.

Стисла характеристика біологічної дії іонізуючого випромінювання. Основи патогенезу променевої хвороби

Клінічна класифікація гострої променевої хвороби (ГПХ). Клінічна картина ГПХ 1, 2, 3 та 4 ступенів. Рання діагностика ГПХ. Характеристика можливих санітарних втрат.

Комбіновані радіаційні ураження.

Поняття про хімічну зброю.

Ураження бойовими отруйними речовинами.
Шляхи проникнення в організм та механізм дії.
Клінічна картина уражень різними типами отруйних речовин.

Практичні навички:

Медичне сортування потерпілих із радіаційними ураженнями. Діагностика. Завдання санітарного інструктора роти. Заходи домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги. Обсяг допомоги на етапах медичної евакуації.

Надання домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги ураженим бойовими отруйними речовинами *Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):*

- техніка використання протигазів: фільтруючих, ізолюючих; респіраторів;
- надягання протигазу і ШР на пораненого в голову в осередку ураження;
- проведення дозиметричного контролю за рівнем опромінення особового складу;
- виготовлення ватно-марлевої пов'язки;
- використання протирадіаційних засобів з АІ-1 та АІ-2;
- проведення часткової санітарної обробки;
- одягання загальновійськового захисного комплекту, захисного комбінезону та легкого захисного костюма;
- техніка використання антидотів: правила застосування амлінітрату, антиціану;
Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):
- надягання протигазу і шолому для поранених у голову на пораненого в зараженій зоні;
- проведення часткової санітарної обробки за допомогою ППП-8, ППП-9, ППП-10;
- киснева інгаляція за допомогою інгалятора КІ-4;
- вирішення ситуаційних завдань з діагностики уражень отруйними речовинами та надання домедичної й долікарської (фельдшерської) допомоги ураженим.

Самостійна робота

Історія виникнення хімічної зброї. Класифікації бойових отруйних речовин. Характеристика бойових отруйних речовин:

- нервово-паралітичної дії;
- шкірноаривної дії;
- загальнотоксичної дії;
- задушливої дії;
- психотоміметичної дії.

Розділ 5. Основи військової гігієни

Тема 12. Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах. Особиста гігієна військовослужбовців. Лазнево-пральне обслуговування. Термінове поховання загиблих.

Лекція

Завдання та зміст військової гігієни. Санітарні та гігієнічні заходи, їх значення в збереженні здоров'я особового складу і підтриманні боєздатності військ.

Зміст та гігієнічні принципи особистої гігієни військовослужбовців.

Медицинний контроль за станом здоров'я військовослужбовців.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Зміст та обсяг санітарно-гігієнічних заходів, організація їх виконання.

Лазнево-пральне обслуговування.

Термінове поховання загиблих.

Практичні навички:

- обґрунтувати основні санітарно-гігієнічні заходи у військах;
- дати оцінку санітарно-гігієнічного стану військової частини;
- дати порівняльну характеристику санітарних і гігієнічних заходів;
- обґрунтувати чинники, за яких санітарно-гігієнічний стан військової частини оцінюється як незадовільний;
- обґрунтувати санітарно-гігієнічні вимоги до лазнево-прального обслуговування військовослужбовців.

Самостійна робота

Особливості бойової обстановки та військової діяльності, що впливають на стан здоров'я особового складу військ.

Роль молодших спеціалістів з медичною освітою в організації та забезпеченні санітарно-гігієнічних заходів та завдання щодо збирання, перевезення та поховання загиблих.

Тема 13. Гігієна розташування та пересування військ. Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ. Особливості розташування військових у зоні проведення локальних бойових конфліктів.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Загальні уявлення про розташування військ на бойових позиціях, умови життя, побуту та бойової діяльності військ. Гігієна оборонних споруд і сховищ.

Гігієна військ при розміщенні в навчальних центрах і на полігонах.

Санітарно-гігієнічні вимоги до території та населених пунктів, призначених для розташування особового складу. Гігієна військового житла.

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Практичні навички:

- провести санітарно-гігієнічний нагляд за розміщенням військових і цивільних формувань;
- оцінити види польового житла, гігієнічні вимоги до їх обладнання і експлуатації при надзвичайних ситуаціях;
- вивчити особливості життєзабезпечення військових і цивільних формувань, рятувальних команд і потерпілого населення при надзвичайних ситуаціях;
- заходи з профілактики теплового та сонячного ударів;
- обґрунтувати медико-профілактичні заходи в бронетанкових військах;
- оцінити шкідливі чинники праці військових, радіотехнічних, бронетанкових та повітряних частин.

Самостійна робота

Санітарно-гігієнічні вимоги до пересування військ своїм ходом (пішки), автомобільним, залізничним і водним транспортом. Гігієна особового складу на марші і при перевезенні військ.

Гігієна особового складу спеціальних військ. Особливості праці військовослужбовців в авіаційних, бронетанкових і радіотехнічних частинах.

Особливості розташування військ у зоні АТО.

Тема 14. Гігієна харчування особового складу військ. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу. Забезпечення харчування у зоні локальних бойових конфліктів.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Основні принципи раціонального харчування.

Вплив харчування військовослужбовців на їх здоров'я. Розподіл добового раціону. Продовольчий склад військової частини. Транспорт для перевезення продуктів харчування.

Харчування в польових умовах. Продовольчий пункт батальйону (ППБ). Обладнання солдатської кухні-їдальні.

Обов'язки фельдшера щодо контролю санітарного стану солдатської кухні-їдальні та харчування військових.

Санітарно-гігієнічні вимоги до приготування та видачі готової їжі.

Особливості організації харчування військовослужбовців за принципом аутсорсингу.

Практичні навички:

- взяття проби готової їжі для лабораторного обстеження і оформлення супроводжувальних документів;
- забір готової їжі на калорійність, оформлення супроводжувальних документів;
- контроль санітарного стану їдальні та якості готової їжі.
- засвоїти основні принципи аутсорсингу в харчуванні військовослужбовців у польових умовах;
- виписати переваги та основні недоліки аутсорсингу у харчуванні особового складу;
- вирішення ситуаційних завдань щодо організації харчування у зонах локальних бойових конфліктів; складання меню-розкладки.

Самостійна робота

Порядок зберігання продовольства.

Приготування їжі та харчування особового складу в польових умовах.

Медичний контроль за харчуванням особового складу.

Медичний контроль за станом здоров'я працівників об'єктів харчування.

Особливості організації харчування в польових умовах та в зоні локальних бойових конфліктів.

Тема 15. Гігієна польового водопостачання. Організація водопостачання у зоні локальних бойових конфліктів.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Організація водопостачання військ у польових умовах: розвідка, добування, очищення та знезараження води. Засоби для очищення та знезараження води в польових умовах.

Контроль медичною службою норм водопостачання та якості води.

Практичні навички:

- обґрунтувати норми використання води для дезінфекції, дегазації, дезактивації;
- використання основних засобів знезараження індивідуальних запасів питної води;
- розрахунки норм використання питної води для забезпечення санітарно-гігієнічних вимог при стаціонарному та польовому розташуванні.
- вирішення ситуаційних завдань щодо організації та забезпечення водопостачання у зонах локальних бойових конфліктів.

— Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Самостійна робота

Джерела води для водопостачання особового складу. Вимоги до якості питної води. Вимоги до зберігання та транспортування води.

Особливості водопостачання у зоні проведення АТО.

Розділ 6. Основи військової епідеміології

Тема 16. Завдання та основи протиепідемічного захисту військ. Протиепідемічний захист в умовах застосування біологічної (бактеріологічної) зброї.

Лекція

Основні завдання військової епідеміології. Головні причини виникнення та поширення епідемічних захворювань у військах під час війни.

Загальні відомості про біологічну (бактеріологічну) зброю та її уражаючі чинники, специфічні особливості, можливі способи застосування, найімовірніші види збудників.

Протиепідемічний захист військ і його головне завдання. Основні заходи протиепідемічного захисту військ.

Самостійна робота

Роль і місце медичної служби військової частини у виконанні завдань біологічної (бактеріологічної) розвідки. Загальні відомості про неспецифічну та специфічну індикацію біологічної зброї.

Обов'язки фельдшера щодо контролю за санітарно-епідемічним станом військової частини та її підрозділів.

Тема 17. Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів. Протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Особливості організації лікувально-евакуаційних заходів в умовах застосування ворогом біологічної (бактеріологічної) зброї.

Заходи щодо запобігання поширенню інфекційних захворювань у військах після застосування ворогом біологічної зброї.

Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка: завдання, методи та принципи її проведення. Складання звітної карти результатів розвідки.

Загальні відомості щодо структури й функцій військових санітарно-епідеміологічних закладів. Завдання санітарно-контрольного пункту (СКП).

Практичні навички:

- медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка населеного пункту;
- опитування населення;
- визначення санітарно-технічного стану житлового фонду і джерел водопостачання;
- складання звітної карти медичної (санітарно-епідеміологічної) розвідки;
- скласти схему епідемічного процесу в разі можливого зараження особового складу бактеріологічними засобами кишкової групи;
- скласти план-схему протиепідемічних заходів у військових частинах та підрозділах;
- скласти схему та обґрунтувати організацію роботи майданчика спеціальної обробки;
- обґрунтувати принципи та основні завдання медичної (санітарно-епідеміологічної) розвідки;
- обґрунтувати зміст та проведення режимно-обмежувальних заходів у епідемічних осередках.

Частина II. Медицина надзвичайних ситуацій

Розділ 7. Завдання та основи організації медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.

Тема 18. Організація захисту населення в надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Завдання та організація Державної служби медицини катастроф (ДСМК). Заклади та формування ДСМК. Суть системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайний період.

Основна мета та організаційні основи лікувально-евакуаційного забезпечення в системі Державної служби медицини катастроф.

Робота бригад і загонів екстреної медичної допомоги, інших медичних формувань у районах масового ураження людей. Особливості роботи фельдшера в екстремальних умовах.

Організація лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях: способи розшуку, укладання, перенесення та доставляння потерпілих до транспорту.

Практичні навички

- скласти основні заходи під час ліквідації наслідків природних катастроф;
- скласти план проведення пошукових та аварійно-рятувальних робіт в осередку стихійного лиха;
- скласти план роботи медичної сестри в складі рятувальних бригад під час катастроф природного походження;

Самостійна робота

Історія виникнення медицини надзвичайних ситуацій. Заклади державної служби медицини катастроф.

Нормативно-правові акти щодо організації й діяльності Державної служби медицини катастроф (ДСМК).

Закон України “Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру”, його основні положення.

Постанова Кабінету Міністрів України №343 від 14.04.97 р. «Про утворення Державної служби медицини катастроф».

Функціональні формування екстреної медичної допомоги.

Необхідне медичне забезпечення та вимоги до надання допомоги при евакуації та розосереджуванні населення;

Основні положення Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні техногенні і природні ситуації.

Тема 19. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.

Лекція

Державна програма створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги. Закон України «Про екстрену медичну допомогу». Суть системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Етапи медичної евакуації.

Коллективні засоби захисту — сховища, протирадіаційні укриття тощо.

Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Лікувально-евакуаційне забезпечення дітей у надзвичайних ситуаціях. Правила захисту дітей у разі стихійного лиха.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Групи постраждалих, сортувальні категорії. Медичне сортування та медична евакуація. Обсяги медичної допомоги.

Прояв посттравматичного стресового розладу у дітей

Особливості надання догоспітальних видів медичної допомоги дітям.

Індивідуальні засоби захисту дітей.

Практичні навички:

- первинний огляд потерпілого (за алгоритмом *САВС*);
- перевірка стану свідомості;
- відновлення й забезпечення прохідності дихальних шляхів;
- видалення стороннього тіла з дихальних шляхів;
- введення ротового, носового повітропроводу;
- безпечна позиція при самостійному диханні;
- укладання та перенесення потерпілих до евакуаційного транспорту;
- евакуація потерпілих;
- штучне дихання і непрямий масаж серця;
- профілактика травматичного шоку;
- тимчасова зупинка зовнішньої кровотечі;
- накладання асептичної пов'язки на рани та опікові поверхні;
- знерухомлення ушкодженої кінцівки подручними засобами;
- усунення явищ асфіксії (туалет ротової порожнини, носоглотки, за потреби — уведення повітропроводів, ШВЛ, інгаляція киснем);
- промивання шлунка за допомогою зонда в разі потрапляння отруйних речовин, застосування адсорбентів;
- часткова санітарна обробка потерпілих;
- засвоїти особливості будови дитячих захисних камер та правила підбору, надягання і знімання дитячих протигазів.

Самостійна робота

Види медичної допомоги, завдання та їх обсяг: домедична допомога, долікарська (фельдшерська) допомога, перша лікарська допомога, кваліфікована медична допомога, спеціалізована медична допомога.

Умови реалізації сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях (НС).

Особливості роботи з дітьми в осередках надзвичайних ситуацій.

Медична документація – первинна медична картка, сортувальні марки Забезпечення медичної допомоги на догоспітальному етапі евакуації. Особливості організації медичної допомоги дітям при НС.

Розділ 8. Техногенні катастрофи

Тема 20. Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Лікувально-евакуаційне забезпечення та види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях техногенного походження. Медичне забезпечення особового складу рятувальних загонів. Робота фельдшера в складі загонів і бригад екстреної медичної допомоги в районах транспортних катастроф.

Заходи домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги в ході рятувальних робіт в осередку транспортних аварій.

Особливості надання домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги в разі переохолодження, перегрівання та комбінованих уражень.

Практичні навички:

- порядок первинного огляду потерпілих у дорожньо-транспортних пригодах, в салоні автомобіля;
- первинне медичне оцінювання характеру ушкодження та тяжкості загального стану потерпілих;
- накладання шинного комірця;
- накладання пов'язок за різних видів ушкоджень;
- проведення іммобілізації ушкоджених кінцівок табельними засобами;
- контроль за правильністю та доцільністю накладання джгута;
- уведення засобів профілактики шоку, серцево-судинних та інших засобів за показаннями;
- уведення знеболювальних;
- витягування потерпілого із салону автомобіля;
- вирішення ситуаційних задач.

Самостійна робота

Лікувально-евакуаційне забезпечення та види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях техногенного походження. Медичне забезпечення особового складу рятувальних загонів.

Порядок дій бригад швидкої медичної допомоги на місці транспортних аварій.

Розділ 9. Техногенні катастрофи

Тема 21. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Техніка безпеки.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Нормування радіаційної безпеки. Радіаційний контроль в умовах радіаційної аварії. Прилади дозиметричного контролю та правила роботи з ними.

Заходи та засоби захисту населення під час радіаційних аварій (колективні та індивідуальні).

Практичні навички:

- використання індивідуальних засобів медичного захисту (АМЗІ, АІ-2) в період первинної реакції на опромінення;
- екстрена йодна профілактика;
- надягання протигазів, респіраторів та ватно-марлевих пов'язок на уражених;
- організація та забезпечення заходів медичної евакуації;
- санітарно-гігієнічна характеристика колективних засобів захисту (сховищ, протирадіаційних укриттів);
- проведення часткової спеціальної обробки уражених, дезактивації об'єктів навколишнього середовища;
- проведення медичного сортування при масових санітарних втратах;
- проведення заходів домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги при комбінованих ураженнях;
- вирішення ситуаційних задач.

Самостійна робота

Радіаційно небезпечні об'єкти. Частота аварій на атомних електростанціях. Радіоактивні викиди при аварії ядерного реактора. Норми радіаційної безпеки. Режими радіаційного захисту населення.

Характеристика чинників радіаційної небезпеки на різних етапах радіаційної аварії. Основні шляхи та медичні наслідки їхнього впливу на людину.

Основні принципи надання медичної допомоги персоналу, який потерпів під час аварії на АЕС.

Тема 22. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження

Навчальна практика під керівництвом викладача

Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах. Класифікація аварій. Характеристика осередків ураження сильнодіючими отруйними речовинами. Основи захисту населення при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах.

Клінічна картина отруєння хлором, аміаком, етиловим спиртом (алкоголем) і його похідними, чадним газом.

Заходи та засоби захисту (індивідуальні та колективні) при аваріях з викидом СДОР.

Робота фельдшера у складі бригади екстреної медичної допомоги в осередку хімічного ураження.

Техніка безпеки особового складу бригад екстреної допомоги під час ліквідації осередків хімічного ураження та їхніх наслідків.

Прилади хімічної розвідки та правила роботи з ними.

Практичні навички:

- правила застосування індивідуальних засобів захисту органів дихання і шкіри;
- проведення дегазації, часткової санітарної обробки відкритих ділянок тіла та одягу за допомогою індивідуального протихімічного пакета (ІПП);
- використання приладів хімічної розвідки й оцінювання хімічного забруднення осередку;
- визначення за ознаками і симптомами отруйних речовин, що можуть спричинити отруєння;
- симптоми отруєнь та надання домедичної і долікарської допомоги при отруєнні хлором, аміаком, сірководнем, чадним газом, етиловим спиртом та іншими речовинами;
- введення антидотів.

Самостійна робота

Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.

Загальні принципи лікування гострих отруєнь СДОР. Характеристика деяких СДОР, що трапляються найчастіше.

Основні принципи надання догоспітальних видів медичної допомоги при ушкодженнях отрутами тваринного та рослинного походження. Медична допомога при отруєнні грибами.

Розділ 10. Стихійні лиха

Тема 23 Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт. Медична допомога в районах стихійних лих.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Загальні причини виникнення і класифікація стихійних лих. Медико-тактична характеристика атмосферних, гідросферних та літосферних природних небезпек (землетруси, повені, селі, урагани, бурі, смерчі, природні пожежі). Величина та структура імовірних санітарних втрат при стихійних лихах. Характер патологій, санітарно-гігієнічний та епідеміологічний стан територій, забезпечення лікувально-профілактичних заходів, шляхів евакуації.

Практичні навички:

- виписати та засвоїти правила поведінки населення та заходи безпеки під час виконання робіт щодо ліквідації наслідків природних катастроф (землетруси, повені, урагани тощо).
- засвоїти алгоритм надання домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги при утопленні.

Самостійна робота

Організація медичного забезпечення населення при надзвичайних ситуаціях природного характеру.

Допомога постраждалим при ураженні електричним струмом.

Розділ 11. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи у осередках надзвичайних ситуацій

Тема 24. Організація санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів при надзвичайних ситуаціях. Зміст і організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Оцінка епідемічної обстановки в осередку надзвичайної ситуації, медичне обстеження, виявлення інфекційних захворювань, локалізація і ліквідація осередків інфекції. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.

Обсервація та карантин.

Організація харчування, водопостачання та комунального обслуговування населення в разі загрози або виникнення надзвичайної ситуації біологічного походження.

Організація екстреної профілактики та імунопрофілактики в епідемічних осередках.

Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи в осередках катастроф: ізоляція хворих, медичне спостереження за контактними, дезінфекція, дезінсекція та дератизація тощо.

Практичні навички:

- проведення медичної (санітарно-епідеміологічної) розвідки осередку бактеріологічного ураження та оцінювання її результатів;
- проведення відбору проб води для бактеріологічного та фізико-хімічного дослідження;
- проведення відбору проб харчових продуктів для лабораторного дослідження;
- приготування дезінфекційних розчинів та проведення дезінфекції об'єктів навколишнього середовища;
- проведення заходів загальної та спеціальної екстреної профілактики населення.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Визначення поняття «тактична медицина». Зміст та обсяг заходів домедичної допомоги.
2. Способи наближення до поранених на полі бою.
3. Способи відтягування поранених і винесення їх з поля бою в укриття.
4. Способи тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі на полі бою.
5. Способи накладання асептичної пов'язки при пораненнях кінцівок, живота, грудної клітки.
6. Способи накладання оклюзійної пов'язки при відкритому пневмотораксі.
7. Тимчасова іммобілізація кінцівок з використанням пов'язок і підручних засобів.
8. Способи штучної вентиляції легенів.
9. Перелік заходів долікарської допомоги.
10. Завдання МПБ в оборонному і наступальному боях.
11. Особовий склад і оснащення МПБ. Робота фельдшера — начальника медичного пункту батальйону.
12. Організація роботи МПБ в оборонному та наступальному боях.
13. Контроль за накладеним джгутом.
14. Штучна вентиляція легенів за допомогою апарата ДП-10.
15. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Kendrick.
16. Транспортна іммобілізація за допомогою шини SAM.
17. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Дітерікса.
18. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Крамера.
19. Транспортна іммобілізація за допомогою фанерної шини.
20. Клінічні ознаки шоку, шоківий індекс Альговера.
21. Біль. Оцінка болю. Ступеневе знеболення.
22. Зміст заходів домедичної допомоги при травматичному шоку на полі бою та в МПБ.
23. Бойовий стрес: профілактика, надання допомоги в бойових та небойових умовах.
24. Профілактика посттравматичного стресового розладу.
25. Основні патогенетичні чинники синдрому тривалого роздавлювання тканин (СТРТ).
26. Зміст заходів домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги при СТРТ.
27. Характеристика термічних опіків за глибиною ураження.
28. Польові методи визначення площі термічних опіків.
29. Особливості термічних опіків від запалювальних сумішей.
30. Домедична та долікарська (фельдшерська) допомога при термічних опіках.
31. Види радіаційних уражень.
32. Клінічна характеристика гострої променевої хвороби.
33. Домедична та долікарська (фельдшерської) допомога при первинній променевої реакції.
34. Класифікація бойових отруйних речовин (ОР).
35. Клінічна картина ураження та домедична допомога при ураженнях ФОР.
36. Клінічна картина ураження та домедична допомога при ураженнях ОР шкірно-наривної дії.
37. Клінічна картина уражень та домедична допомога при ураженнях ОР загальнотоксичної (загально отруйної) дії.
38. Клінічна картина ураження та домедична допомога при ураженнях ОР задушливої дії.
39. Організація і завдання Державної служби медицини катастроф (ДСМК).
40. Принципи лікувально-евакуаційного забезпеченні в системі ДСМК.
41. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Особливості евакуації дітей.
42. Основна мета й організаційні основи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в системі ДСМК.
43. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу: суть та завдання.

44. Переваги та основні недоліки харчування особового складу за принципом аутсорсингу.
45. Медичне сортування та евакуація потерпілих, види, мета.
46. Основні визначення та поняття надзвичайної ситуації.
47. Класифікація надзвичайних ситуацій.
48. Основні уражаючі чинники катастроф.
49. Транспортні катастрофи, їхня медико-тактична характеристика.
50. Катастрофи на морському та річковому транспорті, причини, прогнозування санітарних втрат, можливі види уражень.
51. Авіаційні катастрофи, причини, прогнозування санітарних втрат, можливі види уражень.
52. Катастрофи на залізничному транспорті, причини, прогнозування санітарних втрат, можливі види уражень.
53. Дорожньо-транспортні випадки, причини, можливі види уражень.
54. Види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях.
55. Зміст і обсяг домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги у осередках надзвичайних ситуацій .
56. Характеристика радіаційних аварій.
57. Одиниці вимірювання йонізуючого випромінювання.
58. Біологічна дія йонізуючого випромінювання.
59. Колективні засоби захисту населення від дії чинників радіаційного, хімічного та бактеріологічного ураження.
60. Засоби індивідуального захисту органів дихання.
61. Види протигазів. Особливості будови, правила надягання та знімання дитячих протигазів.
62. Засоби індивідуального захисту шкіри.
63. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин (СДОР), симптоми отруєння.
64. Санітарно-хімічна розвідка. Прилади хімічної розвідки, правила користування.
65. СДОР, що найчастіше трапляються, симптоми отруєння. Домедична та долікарська (фельдшерська) допомога.
66. Медичні засоби захисту при радіаційному, хімічному та бактеріологічному ураженні.
67. Причини виникнення і класифікація стихійних лих.
68. Медико-тактична характеристика атмосферних стихійних лих.
69. Медико-тактична характеристика гідросферних стихійних лих.
70. Медико-тактична характеристика літосферних стихійних лих.
71. Правила поведінки населення під час землетрусів.
72. Правила поведінки населення під час повені.
73. Правила поведінки населення під час атмосферних стихійних лих.
74. Кровотеча, види, способи її зупинки.
75. Домедична допомога при переломах, забитті.
76. Домедична допомога при опіках.
77. Домедична допомога при обмороженнях.
78. Надання медичної допомоги при втопленні.
79. Домедична допомога при ураженні електричним струмом.
80. Особливо небезпечні інфекції (ОНІ), особливості епідемічного процесу.
81. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи при ОНІ.
82. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка, мета, оцінювання результатів.
83. Організація харчування, водопостачання і комунального обслуговування при епідемічних небезпеках.
84. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи в епідемічних осередках.
85. Дезінфекція, види, засоби.
86. Організація загальної і спеціальної екстреної профілактики.
87. Режимно-обмежувальні заходи в епідемічних осередках (карантин, обсервація).

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Наближення до поранених на полі бою різними способами.
2. Відтягування поранених з поля бою.
3. Винесення поранених з поля бою одним санітаром за допомогою лямки медичної носильної.
4. Винесення поранених з поля бою двома санітарами на руках та за допомогою нош і лямки медичної носильної.
5. Бойова втома та бойовий стрес. Профілактика посттравматичного стресового розладу.
6. Профілактична робота з сім'ями комбатантів.
7. Психогігієна спілкування з мирним населенням у зонах локальних бойових конфліктів (АТО).
8. Зупинка артеріальної кровотечі методом пальцевого притискання артерії.
9. Припинення артеріальної кровотечі методом закручення вузла або палички.
10. Зупинка кровотечі максимальним згинанням кінцівки.
11. Припинення артеріальної кровотечі методом накладання гумового джгута типу Есмарха та типу САТ.
12. Застосування хімічних гемостатиків.
13. Контроль за накладеним джгутом.
14. Припинення артеріальної кровотечі за допомогою поясного ремня.
15. Зупинка кровотечі накладанням стисної пов'язки.
16. Накладання першого закріплювального туру бинта.
17. Накладання останнього фіксувального туру бинта.
18. Накладання пов'язки на голову:
 - колової;
 - зворотної;
 - “чепець”;
 - хрестоподібної на потилицю;
 - на одне око (монокулярної);
 - на обидва ока (бінокулярної);
 - на одне вухо (“неаполітанська шапка”);
 - “вуздечка”;
 - виготовлення праці;
 - пращоподібної на ніс;
 - пращоподібної на підборіддя;
19. Накладання пов'язок на кінцівки:
 - колової;
 - спіральної;
 - повзучої;
 - зворотної на кисть;
 - хрестоподібної на променево-зап'ястковий та гомілково-стопний суглоби;
 - черепащачої;
 - колосоподібної на плечовий суглоб.
20. Накладання пов'язки на тулуб:
 - хрестоподібної на плечові суглоби;
 - Накладання пов'язки за допомогою ППІ;
 - оклюзійної.
21. Накладання косинки медичної.
22. Транспортна іммобілізація підручними засобами при переломах:
 - передпліччя і плеча;
 - кісток кисті;

- стегна;
- гомілки і стопи;
- 23. Накладання транспортних шин: Kendrick, SAM, Дітерікса, Крамера, пневмошин.
- 24. Проведення транспортної іммобілізації при переломі ключиці.
- 25. Проведення транспортної іммобілізації при ушкодженні кісток таза, хребта.
- 26. Проведення транспортної іммобілізації при черепно-мозковій травмі.
- 27. Невідкладна допомога при травматичному та опіковому шоках.
- 28. Візуальне визначення ступеня опіку.
- 29. Визначення площі опіку за правилом дев'яток.
- 30. Невідкладна допомога при опіках. Застосування протиопікової гідрогелевої пов'язки на обличчя.
- 31. Використання багатофункціонального перев'язувального биндажу на грудну клітку та живіт SURV.
- 32. Невідкладна допомога при синдромі тривалого роздавлювання.
- 33. Невідкладна допомога при утопленні.
- 34. Невідкладна допомога при ураженні електричним струмом.
- 35. Проведення штучного дихання способами “з рота до рота” та “з рота до носа”.
- 36. Проведення непрямого масажу серця.
- 37. Проведення ШВЛ за допомогою дихальної трубки.
- 38. Надягання протигаза на потерпілого.
- 39. Подача кисню за допомогою інгаляторів КІ-3М, КІ-4.
- 40. Проведення ШВЛ у зараженій зоні за допомогою апарата ДП-10.
- 41. Склад та умови використання аптечки індивідуальної АМЗІ.
- 42. Проведення часткового спеціального оброблення за допомогою індивідуального протихімічного пакета.
- 43. Уведення антидотів за показаннями.
- 44. Прилади дозиметричного контролю і правила роботи з ними.
- 45. Прилади хімічної розвідки і правила роботи з ними.
- 46. Правила надягання захисного костюма.
- 47. Правила надягання протигаза.
- 48. Правила підбору, надягання та знімання дитячого протигазу.
- 49. Будова та порядок роботи дитячих захисних камер.
- 50. Проведення медичного сортування потерпілих.
- 51. Надання допомоги при ураженні хлором.
- 52. Надання допомоги при ураженні аміаком.
- 53. Надання допомоги при ураженні чадним газом.
- 54. Проведення заходів загальної екстреної профілактики.
- 55. Проведення заходів спеціальної екстреної профілактики.
- 56. Заходи профілактики внутрішнього опромінення.
- 57. Проведення заходів йодної профілактики.
- 58. Відбір проб води для фізико-хімічного та бактеріологічного дослідження.
- 59. Відбір проб продуктів харчування для дослідження.
- 60. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу.
- 61. Переваги та основні недоліки аутсорсингу у харчуванні особового складу.
- 62. Проведення заходів дезактивації.
- 63. Приготування дезінфекційних розчинів.
- 64. Проведення дезінфекції епідемічного осередку.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Способи тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі на полі бою. Контроль за накладеним джгутом типу Есмарх, САТ.
2. Способи накладання асептичної пов'язки при пораненнях кінцівок, живота, грудної клітки.
3. Способи накладання оклюзійної пов'язки при відкритому пневмотораксі.
4. Перелік заходів долікарської допомоги.
5. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Kendrick.
6. Транспортна іммобілізація за допомогою шини SAM.
7. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Дітерікса.
8. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Крамера.
9. Транспортна іммобілізація за допомогою підборідної праці з головною пов'язкою.
10. Зміст заходів домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги при травматичному шоку на полі бою.
11. Біль. Контроль болю. Надання допомоги.
12. Бойова втома та бойовий стрес. Профілактика посттравматичного стресового розладу.
13. Зміст заходів долікарської (фельдшерської) допомоги при СТРТ.
14. Домедична та долікарська (фельдшерська) допомога при термічних опіках.
15. Домедична та долікарська (фельдшерська) допомога при первинній променевої реакції.
16. Клінічна картина ураження ФОР.
17. Домедична допомога при ураженнях ФОР.
18. Бойовий стрес. Профілактика. Надання допомоги.
19. Заклади і формування ДСМК.
20. Медичне сортування потерпілих, види, мета.
21. Медична евакуація потерпілих.
22. Класифікація надзвичайних ситуацій.
23. Транспортні катастрофи, їхня медико-тактична характеристика.
24. Дорожньо-транспортні випадки, причини, можливі види уражень.
25. Види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях.
26. Зміст і обсяг домедичної допомоги.
27. Зміст і обсяг долікарської (фельдшерської) медичної допомоги.
28. Колективні засоби захисту населення від дії чинників радіаційного, хімічного та бактеріологічного ураження.
29. Засоби індивідуального захисту органів дихання.
30. СДОР, що найчастіше трапляються, симптоми отруєння, домедична допомога.
31. Медичні засоби захисту при радіаційному, хімічному та бактеріологічному ураженні.
32. Кровотечі, види, способи зупинки.
33. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи при ОНІ.
34. Санітарно-епідемічна розвідка, мета, оцінювання результатів.
35. Дезінфекція, види, засоби.
36. Режимно-обмежувальні заходи в епідемічних осередках (карантин, обсервація).

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Стандарт підготовки І–СТ –3 (видання 2): Підготовка військовослужбовців з тактичної медицини. – К.: «МП Леся», 2015.-148 с.
2. Стандарт підготовки фахова підготовка санітарного інструктора роти (батареї) (видання 1). – К.: «МП Леся», 2015. –416 с.
3. Рум'янцев Ю.В. Психіатрія особливого періоду: Навчальний посібник / 2-е вид., перероб і доп. – К.: «МП Леся», 2015.–228с.
4. Стандарт підготовки І – СТ – 4: Індивідуальна підготовка військовослужбовців з психологічної підготовки. –К.: «МП Леся» 2015. –29 с.
5. М.А. Андрейчин, О.Д. Крушельницький, В.С. Копча, І.В. Огороднійчук Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій підручник за редакцією члена-кориспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, професора М.А. Андрейчина. – Тернопіль ТДМУ «Укрмедкнига» 2015р. 320 с.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 року № 426 «Про норми харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань та осіб рядового начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015р. № 252».
7. Наказ Міністерства України від 09.02.2016р., №62 «Про затвердження Інструкції з організації продовольчого забезпечення Збройних Сил України »
8. Наказ Міністерства Внутрішніх Справ України від 03.07.2014 р., №632 «Про затвердження Положення про продовольче забезпечення у Державній службі України з надзвичайних ситуацій».
9. Наказ Міністерства оборони України від 09.12.2002р. №402 «Про затвердження Положення про продовольче забезпечення Збройних Сил України на мирний час
10. Бадюк М.І., Токарчук В.П., Солярик В.В., Бадюк Л.М., Гут Т.М. Військово-медична підготовка: Підручник/Під ред. Бадюка М.І. – К.: «МП Леся», 2007.–484с.
11. М.І.Бадюк, Ф.М.Левченко, В.П.Токарчук та ін. Організація медичного забезпечення військ: Підручник / Під ред. професора Паська В.В. — К.: МП “Леся”, 2005. — 430 с.
12. В.В.Вороненко, М.І.Бадюк, В.М.Гулько та ін. Медична служба механізованої (танкової) бригади: Навч. посібник.— К.: УВМА, 2004. — 107 с.
13. Сидоренко П.І., Гут Т.М., Чернишенко Г.А. Військово-медична підготовка — К.: Медицина, 2008. — 432 с.
14. Гут Т.М., Гут Р.П. Військово-медична підготовка: навч. посібник — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 304 с.
15. Гут Т.М. Практикум з військово-медичної підготовки – К.: Здоров'я, 2001. — 92с.
16. Кочін І.В. Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2008. — 724 с.
17. Кочін І.В. Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2001 — 350 с.
18. Кочін І.В., Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2008. — 724 с.
19. Кочін І.В. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2002. — 348 с.
20. Наказ Міністра оборони України від 22.06.2001р. №210 «Про дотримання санітарних вимог щодо організації розміщення, водопостачання, харчування та лазнево-прального обслуговування військ (сил) на полігонах (у таборах)».

21. К.О. Пашко, М.І. Хижняк, А.М. Щербань, В.А. Кондратюк, Г.А. Крицька, В.В. Нарожнов «Військова гігієна з гігієною при надзвичайних ситуаціях»: Підручник / За ред. К.О. Пашка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – 312 с.
22. М.І. Хижняк, О.Д. Крушельницький, Л.І. Біденко «Військова гігієна та військова епідеміологія». Навчальний посібник. – К.: УВМА, 2008. – 740 с.

Додаткова

1. Військова токсикологія, радіологія і медичний захист: Підручник / За ред. Скалецького Ю.М., Мисули І.Р. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 362с.
2. Закон України “Про захист населення і територій у надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру”, 2006 р.
3. Військова токсикологія, радіологія та медичний захист / М.І. Барасій, І.Ю. Худецький, Ю.С. Балабан та ін. / За ред. Ю.М. Скалецького, І.Р. Мисули. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 362 с.
4. Кочін І.В. Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2008. — 724 с
5. Кочин И.В., Черняков Г.А., Сидоренко П.И. Научные основы эпидемиологии катастроф. — Запорожье, 2004.